

«بخشنامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، بدین‌وسیله ذیلاً مفاد مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۲۲ شورای محترم فقهی بانک مرکزی با موضوع

«ضرورت تفهیم قراردادهای با ادبیات گفتاری صحیح به مشتریان» برای استحضار ایفاد می‌گردد:

۱- در قراردادهای تجهیز منابع بر اساس عقد قرض الحسنه (سپرده‌های جاری و پس‌انداز) تفهیم ماهیت

قرض الحسنه بودن سپرده به مشتری و عدم التزام مؤسسه اعتباری به پرداخت سود کفایت می‌کند.

تبصره ۱- در سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز، تفهیم عدم تعهد مؤسسه اعتباری مبنی بر برگزاری

قرعه‌کشی و اعطای جوایز به مشتری، ضرورت دارد.

تبصره ۲- در سپرده‌های قرض الحسنه، اعطای هرگونه امتیاز به مشتری منوط به تفهیم عدم تعهد مؤسسه

اعتباری می‌باشد.

۲- در قراردادهای تجهیز منابع بر اساس عقد وکالت (سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار) تفهیم ماهیت

وکالتی بودن سپرده به مشتری و این‌که مؤسسه اعتباری وکیل مشتریان در استفاده از منابع و تقسیم سود

می‌باشد، اهمیت دارد. همچنین، در این نوع سپرده‌ها، تفهیم ماهیت سود علی‌الحساب و قطعی به

مشتریان، ضرورت دارد.

۳- در قراردادهای تخصیص منابع در قالب عقود مبادله‌ای، علاوه بر تبیین ماهیت قرارداد برای مشتری،

این موضوع جزء موارد بااهمیت قرارداد محسوب شده و لازم است در رابطه با آن‌ها تفهیم صحیح صورت

پذیرد: موضوع قرارداد، نرخ سود، تعداد و مبلغ اقساط و تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین.

۴- در قراردادهای تخصیص منابع در قالب عقود مشارکتی، علاوه بر تبیین ماهیت قرارداد برای مشتری،

این موضوعات جزء موارد بااهمیت قرارداد محسوب شده و لازم است در رابطه با آن‌ها تفهیم صحیح

صورت پذیرد: موضوع قرارداد، سهم سود طرفین، دوره مشارکت و تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین.

۵- در صورتی که مؤسسه اعتباری تصمیم بر درج انواع اختیارات در قراردادهای با مشتری داشته باشد،

موظف به تصریح و تفهیم اختیارات و در صورت اسقاط آن‌ها تفهیم این موضوع به مشتری است.

۶- مؤسسات اعتباری علاوه بر تفهیم شفاهی مفاد اصلی قراردادها توسط مسئولین اعتبارات برای مشتریان، از روش‌های مختلف و متنوع جهت این امر استفاده نمایند. در رابطه با هر یک از قراردادها خلاصه غیرفنی از ماهیت قرارداد و موارد اصلی آن به زبان ساده تهیه شده و علاوه بر قرارداد اصلی، در اختیار مشتری قرار گیرد. این خلاصه می‌تواند مبنای اقدامات دیگری مانند ارسال پیامک به مشتری، اطلاع‌رسانی بر روی تارنمای مؤسسه اعتباری، نصب بنر در شعبه و غیره قرار گیرد.»

در پایان ضمن ایفاد تصویر نامه شماره ۰۲/۲۵۳۶۸۳ مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۱۷ اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی در همین خصوص، خواهشمنداست دستور فرمایند، مراتب به واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت مقتضی به عمل آید و در صورت وجود هرگونه سؤال و ابهام در رابطه با آن، موضوع رأساً از اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد. /۶۳۶۴۶۷۶/ح

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت سازان

۳۸۱۶

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۲۱۵-۰۲

جناب آقای دکتر محمدپور

معاون محترم نظارت بانک مرکزی

سلام علیکم؛

با احترام، به پیوست مصوبه نود و سومین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۹/۲۲ شورای فقهی با موضوع «ضرورت تفهیم قراردادهای با ادبیات گفتاری صحیح به مشتریان» ایفاد می‌گردد. همان گونه که مستحضرنند موضوع بی‌اطلاعی مشتریان نسبت به مفاد قراردادهای بانکی به ویژه شروط مندرج در قراردادهای، یکی از مشکلات جدی نظام بانکی کشور به شمار می‌رود که بر اساس قاعده فقهی تابعیت عقود از قصد طرفین (العقود تابعة للقصد)، منجر به ایجاد شبهه در قراردادهای می‌گردد. به بیان دیگر، صحت قراردادهای بانکی مستلزم آگاهی کامل مشتری از ماهیت قرارداد و قصد انشای آن است و عدم اطلاع از اصل و شرایط معامله، می‌تواند منجر به بطلان آن گردد.

از سوی دیگر، تدوین مفاهیم تخصصی فقهی و حقوقی به زبان ساده در قراردادهای بانکی و آسان‌سازی مفاد آن برای عموم می‌تواند بخشی از دعاوی و اختلافات قراردادی موجود در بانکها و محاکم قضائی را کاهش دهد. از این رو، موضوع آثار فقهی بی‌اطلاعی مشتری نسبت به مفاد قراردادهای بانکی در دستور کار کارگروه تخصصی فقهی بانک مرکزی در شهر قم قرار گرفت و پیشنهادهای کارگروه مزبور طی رونوشت نامه شماره ۰۱/۹۹۷۸۰ مورخ ۱۴۰۱/۰۴/۲۲ به آن معاونت ارسال گردید. در ادامه نیز با دریافت نظرات ارزشمند آن حوزه، موضوع ضرورت تفهیم مفاد مهم قراردادهای بانکی به مشتریان در شورای فقهی بانک مرکزی مطرح شد و مورد تصویب قرار گرفت. در حسن اجرای مصوبه مذکور نکات ذیل شایان توجه است:

۱- در قراردادهای تجهیز منابع بر اساس عقد **قرض الحسنه** (سپرده‌های جاری و پس‌انداز) تفهیم ماهیت قرض الحسنه بودن سپرده به مشتری و عدم التزام مؤسسه اعتباری به پرداخت سود کفایت می‌کند. از دیگر نکات مهم در این سپرده‌ها، تفهیم عدم تعهد حقوقی مؤسسه اعتباری به سه موضوع برگزاری قرعه‌کشی، اعطای جوایز و همچنین تخصیص هرگونه امتیاز به مشتری می‌باشد.

۲- در قراردادهای تجهیز منابع بر اساس **عقد وکالت** (سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار) تفهیم ماهیت وکالتی سپرده، به این معنی که مؤسسه اعتباری وکیل مشتریان در استفاده از منابع و تقسیم سود می‌باشد، اهمیت دارد. همچنین در این نوع سپرده‌ها، تفهیم ماهیت سود علی‌الحساب و قطعی به مشتریان، ضروری است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

- ۳- در قراردادهای تخصیص منابع در قالب عقود مبادله‌ای، علاوه بر تبیین ماهیت قرارداد برای مشتری، تفهیم صحیح موضوع قرارداد، نرخ سود، مبلغ اقساط و تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین ضرورت دارد.
- ۴- در قراردادهای تخصیص منابع در قالب عقود مشارکتی، علاوه بر تبیین ماهیت قرارداد برای مشتری، تفهیم دقیق موضوع قرارداد، سهم سود طرفین، دوره مشارکت و تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین الزامی است.
- ۵- در صورتی که مؤسسه اعتباری تصمیم بر درج یا سلب انواع اختیار در قرارداد با مشتری داشته باشد، موظف است موضوع را به زبان ساده به مشتری تفهیم نماید.
- ۶- ضرورت دارد مؤسسات اعتباری علاوه بر تفهیم شفاهی مفاد اصلی قراردادها توسط مسئولین اعتبارات برای مشتریان، از روش‌های مختلف و متنوع جهت این امر استفاده نمایند. به طور خاص توصیه می‌شود در رابطه با هر یک از قراردادها خلاصه‌ای غیرفنی از ماهیت قرارداد و موارد اصلی آن به زبان ساده تهیه شده و علاوه بر قرارداد اصلی، در اختیار مشتری قرار گیرد. این خلاصه می‌تواند مبنای اقدامات دیگر مانند: ارسال پیامک به مشتری، اطلاع‌رسانی بر روی تارنمای مؤسسه اعتباری و نصب بنر در شعبه قرار گیرد.

در پایان ضمن تاکید بر اهمیت قابل توجه مصوبه مذکور در حرکت به سمت اجرای صحیح بانکداری اسلامی و افزایش درک مشتریان از ماهیت و شروط عقود اسلامی، خواهشمند است در صورت صلاحدید دستور فرمایند مراتب به شیوه مناسب به مؤسسات اعتباری ابلاغ و نتیجه جهت طرح در شورای فقهی به این

اداره منعکس گردد. ۶۲۷۲۱۶۰/۵۵

اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی

و دبیرخانه شورای فقهی

حسین میثقی مهدی کاظمیان

۹۶۱۷-۰۱

۹۶۱۶

رونوشت:

- رئیس کل محترم بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جناب آقای دکتر فرزین، جهت استحضار.
- قائم مقام محترم و عضو هیات عامل بانک مرکزی جناب آقای دکتر ابوالحسنی، جهت استحضار.
- دبیر کل محترم و عضو هیات عامل بانک مرکزی جناب آقای دکتر طالبی، جهت استحضار.
- معاون محترم توسعه مدیریت و منابع و عضو هیات عامل سرکار خانم دکتر اشرفی، جهت استحضار.
- معاون محترم اقتصادی و عضو هیات عامل جناب آقای دکتر شیرجیان، جهت استحضار.
- معاون محترم ارزی و عضو هیات عامل جناب آقای دکتر آرام، جهت استحضار.
- معاون محترم حقوقی و امور مجلس جناب آقای ایازی، جهت استحضار.
- مشاور محترم رئیس کل بانک مرکزی جناب آقای دکتر عرب مازار، جهت استحضار.